

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

AFORİZMALAR

SØREN KIERKEGAARD

Danca Aslından Çeviren
Nur Beier

SÖREN KIERKEGAARD (1813-1885), Danirmarkalı yazar, teolog. Dindar babasının etkisi altında katı bir protestan eğitimi aldı. Yazılarında “Hıristiyan fikri” karşısında yozlaşmaya yüz tutmuş “Hıristiyan alemi” gerçeklerini alaylı bir dille eleştirdi. İnancın, özü açısından öznel olduğunu ileri süren Kierkagaard, bu düşüncesiyle Hegel’in sistematik idealizminin karşısında yer aldı. Hiçlikle olumlu bir ilişki içindeki felsefesi, varoluşçuluğa kaynaklık etti. Çoğu takma isimlerle yayımlanan, vaazlar ve dinsel içerikli konuşmalarından oluşan eserleri Heidegger, Sarte, Jaspers gibi felsefecileri derinden etkiledi. Eserlerinden bazıları: *Ya/ Ya da*, *Korku ve Titreme*, *Ölümcül Hastalık Umutsuzluk*, *Hıristiyanlık Okulu*, *Baştan Çıkarıcının Günlüğü ve Meseller*.

NUR BEIER, Türkiye’de Arnavutköy Amerikan Kız Koleji’ni bitirdi. Sonrasında yerleştiği Danimarka’da, University of Copenhagen ve University of Southern Denmark’tan, Language and Linguistics, Middle-East and Migration-studies mezunu ve ayrıca Danca-Türkçe dil eğitmeni olan Nur Beier, halen serbest çevirmen olarak Dancadan Türkçeye klasik ve modern edebiyat ile felsefe eseri çevirileri yapıyor. Nur Beier ayrıca sosyo-kültürel ve politik konularda, kadın hakları, kadın-erkek eşitliği, cinsellik, göç ve göçmen sorunları konularında, Danimarka ve Norveç’te yayımlanmış olan, Danimarkaca, İngilizce ve Türkçe birçok araştırma yazısına da imza attı.

PINHAN YAYINCILIK

Litros Yolu, Fatih San. Sitesi No: 12/214-215

Topkapı/Zeytinburnu İstanbul

Tel: (0212) 259 27 60 Faks: (0212) 565 16 74

www.pinhanyayincilik.com

info@pinhanyayincilik.com

Sertifika No: 20913

Søren Kierkegaard

Forismer

© Søren Kierkegaard,

© Pinhan Yayıncılık, Eylül, 2013

Türkçe çeviri ©Nur Beier, 2013

Yayın Yönetmeni: Mahmut Sever

Birinci Basım: Eylül, 2013

Üçüncü Basım: Temmuz, 2020

Editör: Adem Beyaz

Kapak Tasarımı: Umut Özçelik

Dizgi: Meltem Çağlayan

Teknik Hazırlık, Baskı ve Cilt:

Yaylacık Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Litros Yolu Fatih San. Sitesi No: 12/197-203

Topkapı-İstanbul Tel: (0212) 567 80 03

Sertifika No: 11931

Kataloglama Bilgisi:

Søren Kierkegaard

Aforizmalar

1. Çağdaş Batı Felsefesi 2. Danimarka Edebiyatı

Pinhan Yayıncılık: 55 Felsefe Dizisi: 13

ISBN: 978-605-5302-37-5

AFORİZMALAR

Søren Kierkegaard

**Danca aslından çeviren:
Nur Beier**

ÖNSÖZ

Søren Kierkegaard, yapıtlarında ve hattâ aynı yapıt içindeki müstakil bölümler için, farklı yayımcı ve yazar adları kullanırdı. Bunlara mahlas diyemeyiz. Zira yazarın Kierkegaard olduğu aşikârdı ve takma adlarsa bir mizansen niteliğindeydi. Her takma ada bir vasıf yakıştırdı. Victor Eremita (Muzaffer Yalnız Adam), Johannes Forførerer (Baştan Çıkarıcı Johannes), Johannes de silentio (Suskunluğun Johannes'i), Johannes Climacus (Göklerin fırtınası Johannes), Anti-Climacus (Johannes Climacus'un karşıtı), bunlardan bazıları.

Elinizdeki kitap, yazarın, özgün adı “Enten-El-ler - Et Livs Fragment” (Ya-Ya da - Bir Hayat Kırıntısı) olan eserinin önsözünden alıntılarla derlenmiş. Bu önsözü, Kierkegaard'ın *Victor Eremita* adını taktığı yayımcı kaleme almış, ve önsöze başlık olarak “Diapsalmata - ad se ipsum”u (Nakaratlar - kendine doğru) yakıştırmış.

Vecizeler (aforizmalar) veya günlük notları şeklindeki kısa pasajlardan oluşan “Diapsalmata”, Kierkegaard'ın, kitabın, A adlı hayali yazarın şahsında, varoluşu bir estet olarak betimleyeceği “Enten” (Ya) adlı ilk bölüme bir çeşit üvertür niteliği taşıyor. Kitabın ikinci bölümü olan “Eller”de (Ya da) ise, Ki-

erkegaard, B adlı hayali bir etikçi yazarın şahsında, varoluşu etiksel olarak betimler.

Kierkegaard felsefesinde, bir insanın birey olarak seçebileceği üç temel konum vardır. Bu konumlar, gerçeklikle ve kendi aralarında birbiriyle farklı tarz- larla ilişkilidir. Ve bu ilişki, farklı eylemlerin (ki Ki- erkegaard bunlara “bevægelse” yani “hareket” diyor) ne zaman meşru sayılabileceğini – veya sayılamaya- cağını – veyahut bireyin, yükümlülüklerini nasıl ko- nuşlandıracağını belirler. Kişi bu konumlar sayesinde tam anlamıyla var olabilir.

Bunların ilki, bireyin, tüm yaşamını duyguları- nın yönettiğini var sayan estetik konumdur. İkincisi olan etik konum, tüm yaşamın, başkalarıyla karşı- laştırmalı olarak kavranabileceğini, ve tümel (evren- sel) ahlakın kamusal alanda dışa vurduğunu varsayar. Üçüncüsü olan dinsellik konumu ise, insanın tüm yaşamını Tanrıya karşı olan sorumluluğunun yönet- tiğini farzeder. Kierkegaard dinselliği iki aşamada ir- deler. İlki hazırlık ikincisi gerçek dinselliktir. Ancak, Kierkegaard, herkesi birey olarak hükmen özgür sa- yar, ve dolayısıyla her bireyin bu üç yoldan hangisini seçeceğine kendi başına karar vermekte serbest oldu- ğunu vurgular.

“Diapsalmata”da A bir estet olarak, dünyanın tüm saltanatları arasında bir seçim yapma durumun- dadır ve o, hep kahkahayı seçer. Lakin, “Diapsalma- ta”, Hegel’in ‘kötü sonsuzluk’ kavramına eş olarak monotondur, durmadan kendini tekrarlar, hareket- sizdir, zira kahkahanın ne bir perspektifi ve derinliği,

ne de bir görev ve yükümlölük boyutu vardır, çünkü kahkahada, bu aşamada henüz diyalektik bir hareket söz konusu değildir. “Enten” bölümü okuyucuyu, önsöze eş bir duygudurumuyla, kitabın ikinci bölümüne hazırlar. Geçiş sağlayan, şüphedir, bu şüphe estet bir yaklaşımın getirdiği sınırlamaların bilinciyle oluşur ve kişiyi estetikten etiğe sevkeder. Etikten de inanca varılır.

“Diapsalmata”, hem üslup hem içerik açısından, hayattan bezmiş kinik bir insanın düşün dünyasını da yansıtır. Uzun ve girift bir metin yazmaya bile eli gitmeyen bedbin biridir bu. Kısa pasajlar yazmakla yetinir, düşüncelerini kırıntılar halinde bir iki cümleyle kağıda dökebilir ancak, melankolinin dibine vurmuş birinin karamsarlığı, bıkkınlığı, miskinliği vardır onda:

Canım hiçbir şey istemiyor. Ata binmek istemiyor, fazla sert bir hareket; yürümek istemiyor, fazla yorucu; uzanıp yatmak istemiyor; zira ya yatıp kalacağım, ki bunu canım istemiyor, veyahut tekrar ayağa kalkacağım, canım bunu da istemiyor. Velhasıl, canım hiçbir şey istemiyor.

“Enten-Eller”de Kierkegaard, muhtelif rollerin bakış açılarını en aşırı kerteğe vardırıarak dışarı vuran bir oyuncu olarak algılanabilir. Bu yalnız içeriğe değil üsluba da yansır, Bir estet olarak paragrafları kısadır, ve aralarındaki uyum gereksiz gibi durur; buna karşın etikçi olduğunda paragraflar aşırı uzundur, adeta marjlardan dışarı taşarlar. Estet, arzu ettiği için yazar ve acelesi vardır, şehre inecektir, konsere gide-

cektir, aşık olacaktır vs. Oysa etikçinin nakledeceği daha önemli bir mesajı vardır - ve bunu bir insani görev addeder.

Estet genel anlamda, kültürlü, görgülü bir kişidir, duyulara hitap eden şeylerle, mesela sanatla meşgul olur. Fakat Kierkegaard felsefesinde estet, duyularını kullanma hastasıdır, bir hedonisttir; üzerinde yoğunlaştığı tek şey kendisine en iyi deneyimleri, ve bunların en enteresan olanlarını yakalamaktır. Gelgelelim, Kierkegaard'ın esteti bir hayli karmaşık, bir hayli alışımlıdır da. Hayata olan ironik tutumunda, kendine karşı bir mesafe yaratmıştır. Kendine karşı kendince yarattığı bu bir çeşit ezilme hali - ve bunun farkında olması, onu üzgün ve karamsar yapar. Kendinden sürekli bir kaçış içindedir; hiç olmadı, zihnini sathi duyuşal zevklerle meşgul edip avutur.

“Enten-Eller”, iki yazara sahip olsa da dört farklı hayat görüşü (veya kaçış manevraları) içerir; depresif, şaşkın/kayıtsız, eğlence düşkünü ve narsist estet. “Diaspalmata”da kendini belli eden ve eserin tematik boyutunu oluşturan bu karmaşık ve birbiriyle girift konumlar, yine “Enten-Eller”den alıntıladığım şu metinde çok güzel ifade ediliyor. Søren Kierkegaard'ın en sık alıntılanan metinlerinden biri oluşuna şaşmamalı:

Evlen, Pişman olursun; evlenme, Ona da pişman olursun; evlen veya evlenme, İkisine de pişman olursun; ya evlenirsin, ya da evlenmezsin, Her ikisine birden pişman olursun. Dünyanın gaflarına gül, Pişman olursun; ağla, Ona da pişman olursun;

dünyanın gaflarına gül veya ağla, İkisine de pişman olursun; ya dünyanın gaflarına gülersin, ya da onlara ağlarsın, Her ikisine birden pişman olursun. Bir kıza inan, Pişman olursun; inanma, ona da pişman olursun; bir kıza inan veya inanma, ikisine de pişman olursun; ya bir kıza inanırsın ya da inanmazsın, Her ikisine birden pişman olursun. Kendini as, Pişman olursun; asma, Ona da pişman olursun; as veya asma, İkisine de pişman olursun; ya kendini asarsın ya da asmazsın, Her ikisine birden pişman olursun. İşte, beyler, hayat bilgeliği denen şey özetle bundan ibaret.

Søren Kierkegaard'ın Enten-Eller'i, hayatın derin varoluşçu soru(n)larından birine; insanın, özde olduğu şey, yani insan olmada karşılaştığı zorluklara odaklanmış olması, ona evrensel bir boyut kazandırıyor. Enten-Eller'deki tüm karakterler sırf kendi zamanlarının insanını değil, 21. yüzyılın ve tüm zamanların insanını da temsil edebiliyor; zira anlatının hamuru, 'insan olarak insanoğlu'. Modern insanın içindeki fırtınaları, kendisi ve dış dünyası karşısındaki varoluşsal sorunlarını görüyoruz onlarda, ve hepsinde hepimizden bir parça var; hepimiz bir parça "ya-ya" cıyız. Bu bizi zihinsel olarak ileriye götüren güç de.

Elinizdeki yapıtı, Søren Kierkegaard'ın 30. yaş günü münasebetiyle 20 Şubat 1843 tarihinde Kristian Kongstad Yayınevi tarafından "Forismer" adıyla yayımlanmış Danca aslından Türkçeye çevirdim. Metni yer yer daha bir açacağına inanarak

kendi dipnotlarımla genişletmeyi uygun gördüm. Kierkegaard'ın ağdalı, ancak bir trapez cambazı gibi esnek ve bükülgen, cıvıl cıvıl dilini ve düşün dünyasını hakettiği şekilde Türkçeye çevirebilmiş olmayı ümit ediyorum.

Nur Beier
Odense, Danimarka
Eylül 2013

*Grandeur, savoir, renommée,
Amitié, plaisir et bien,
Tout n'est que vent, que fumés:
Pour mieux dire, tout n'est rien.¹*

Şair ne demektir? Bedbaht bir insan, kalbinde derin kederler saklar, ama dudaklar öyle biçimlenmiştir ki, aralarından dökülen iç çekişler ve feryatlar, kulağa hoş bir müzik gibi gelir. Onun kaderi de, Falaris öküzünün² içinde, kor ateşte işkence edilen bedbahtlarınkine benzer, feryatları zalimin kulağına,

-
- 1 *Şan, ilim, şöhret,
Dostluk, zevk-ü safa, servet:
Hepsi bir yel, bir sis,
Daha doğrusu,
Hepsi bir hiç.* (çevirmenin çevirisi)

2 Antiğe ait bir ceza şekline göre, insanlar, kor haline gelmiş öküz başlı bronz fırın içinde zulmedilerek ağır ağır öldürülürdü. Sicilya'da hüküm sürmüş Yunanlı hükümdar Falaris'in başlattığı bir ceza şekliydi (M.S. 4. yüzyıl). İlk kez Julianus döneminde İstanbul'daki, pirinçten yapılmış öküz heykelleri -başta Aksaray'daki büyük heykel olmak üzere- bu amaçla kullanıldı. Burada ilk kez, şehrin ilk Hıristiyanları yakılarak katledildi. Aksaray, Roma-Bizans zamanından beri, şehrin en önemli semt ve meydanlarından biriydi. O zamanki adı 'Forum Bovis', yani meydandaki Falaris öküzüne atfen 'Öküz Meydanı'ydı.

ona dehşet verecek şekilde ulaşmaz, tatlı bir müzik sesi gibi gelir. Ve insanlar şairin etrafına üşüşürler ve şöyle derler: hadi yine şarkı söylesene; demek istedikleri şudur, keşke yeni acılar ruhuna zulmetse, keşke dudakların yine önceki gibi biçimlense; zira feryatlar bizi sadece huzursuz etse de, müzik mest ediyor. Ve tenkitçiler öne çıkar ve derler ki: doğrudur, estetiğin kurallarına göre böyle olmalıdır. Dolayısıyla, anlaşıyor ki; eleştirmen şairin şıp demiş burnundan düşmüş kopyasıdır, tek farkla ki, onun yüreğinde derin keder, dudaklarında hoş müzik yoktur. Bunun için, ben şahsen, Amagerbro'da domuz çobanı olup domuzlarca anlaşılmayı, şair olup insanlarca yanlış anlaşılmaya yeğlerim.

Çocuklarla konuşmayı tercih ediyorum; zira onların sağduyu kazanacaklarından hala bir umut var da, bir de buna sahip olanlar var ki! Tanrı korusun! Aman Allahım!

İnsanlar ne mantıksız oluyor. Sahip oldukları özgürlükleri hiç kullanmıyorlar da, sahip olmadıklarında ayak diriyorlar; düşünce özgürlükleri var, onlar ifade özgürlüğünde diretiyor.

Canım hiçbir şey istemiyor. Ata binmek istemiyor, fazla sert bir hareket; yürümek istemiyor, fazla yorucu; uzanıp yatmak istemiyor; zira ya yatıp kalacağım, ki bunu canım istemiyor, veyahut tekrar ayağa kalkacağım, canım bunu da istemiyor. Velhasıl, canım hiçbir şey istemiyor.

Geniş çevremdeki tanıdıkların dışında, samimi bir dostum da var - melankolim; eğlencemin tam ortasında, işimin tam ortasında bana el edip, bir kenara çeker, bedenlen orada olsam da olmasam da. Melankolim, şimdiye kadar bildiğim en vefalı sevgili, ne hayrettir ki, yine sevdalandım.

Bir *raisonnements-passiar*¹ var ki, sınırsızlığı içinde, sonuçla olan ilişkisi, Mısır'ın hadsiz hesapsız kral sülalelerinin tarihsel gelişimle olan ilişkisinin tıpkı aynısı.

1 Âfâki laf üretme.

İngilizlerin evleri için dediğini¹, ben kederim için diyorum: Kederim benim kalemdir. Birçoğu, keder sahibi olmayı yaşamın refahlarından sayar.

1 Yazarın burada gönderme yaptığı İngiliz özdeyişi: *My home is my castle* = *Evim benim kalemdir* veya *herkesin evi kendi kalesidir*.

Bir satranç taşının, oyun sırasında karşı oyuncu, o taşa dokunulamaz, dediğinde olması gerektiği kadar çekilmezim.

“Alladdin”¹ işte bundan kuvvet ilacı gibi, zira bu oyundaki havai dileklerin çoğunda, dahiyane, çocuksu bir gözü karalık var. Zamanımızda kaç kişi vardır ki, insan tabiatındaki eğilimleri, ya uslu bir çocuğun lütfen, lütfenleri, ya da kendini kaybetmiş bir insanın hiddetiyle değil de, içtenlikle dilemeye, arzulamaya ve hoş etmeye cüret edebilir? Kaç kişi, zamanımızda sık sık konuşulduğu gibi, insanın tanrının aynası olarak yaratıldığının duygusallığıyla, içten saygın bir ses tonuna sahiptir? Yoksa sanki hepimiz birden, Noureddin² gibi, ya çok fazla ya çok az talep etmiş olmanın kaygı ve endişesiyle el pençe divan durmuyor muyuz?

Veyahut da, her üstün hamle bile zamanla marazi bir bende-ciliğe, yetişme ve terbiye tarzıyla, icap ettirmekten talep etmeye indirgenmiyor mu?

1 Danimarkalı yazar Adam Øhlenschläger’in komedi türündeki sahne oyunu (1805). Konusu, *1001 Gece Masalları*’ndaki “Alaaddin’in Sihirli Lambası” öyküsüne dayanır.

2 Øhlenschläger’in “Aladdin” adlı komedisindeki büyücü. Lambayı Alaaddin’den almaya çalışır.

Bir *shiva*¹ gibi yılgın, bir *dagesh lene*² kadar çelimsiz ve boşlanmış, satıra ters basılmış bir harf gibi herşeye karşı; lakin, üç atkuyruklu bir paşa³ gibi deliduman; kendime ve fikirlerime karşı bir bankanın⁴, bastığı banknotlarına olduğu gibi hasetçi, ve herhangi bir *pronomem reflexivum*⁵ gibi topyekûn içe dönüşüm. Evet, bilinçle yapılan iyilikler için geçerli olan, bahtsızlıklar ve kederler için de geçerli olsaydı, yani nasıl ki iyilik sahipleri mükâfatlandırılıyorsa⁶, keder sahipleri için de böyle olsaydı, o zaman en mutlu insan ben olurum; çünkü tüm kaygıları peşinen üstlensem de, hepsi geri kalıyor.

1 Brahma ve Visnu'yla birlikte, modern Hinduizmin en popüler üç tanrısından biri. Hem yaratıcı hem yok edicidir.

2 İbrani alfabesindeki noktalama işaretlerinden biri. Önünde 'dagesh lene' (zayf nokta) olan harfler yumuşak, olmayanlar ise sert telaffuz edilir.

3 Osmanlı Türklerine göre bir saygınlık simgesiydi. At kuyrukları, o kişinin çadırının önüne dikili, tepe ucunda altın kaplama bir yarım ay olan direğe takılırdı, Sultan dışında sırf bir tek kişi üç at kuyruğu sahibi olabilirdi.

4 Yazar, Danimarka Merkez Bankasını (1818) kastediyor. O günlerde yeni basılan banknotların her biri basımdan hemen sonra iki kere imzalanırdı (onay imzası).

5 Dönüşlü zamir.

6 Yazar Hz. İsa'nın Dağ Vaazına gönderme yapıyor (Matheus İncili 6,2, 6,5 og 6,16).

Üzerinde açık yeşil ve sarı janjanlı, hayli pejmürde bir palto, sokaklarda sinsi sinsi dolaşan biçare bir adamı görmek beni nasıl da tuhaf hüzünlendirdi. Ona karşı bir acıma hissi duydum, ancak bana asıl dokunan, paltosunun renginin, soylu resim sanatının, çocukken yaptığım ilk örneklerini sanki dün gibi gözlerimin önüne getirmesiydi. Bu renk o zamanlar benim *liv-couleur*'imden¹ biriydi. Hâlâ büyük bir hazla düşündüğüm bu renk harmanını, hayatta artık hiçbir yerde bulamamak ne üzücü. Dünya âlem, onları çiğ, kaba, sırf Nürnberg işi kelepir tabloları² yakışır buluyor. Kazara tek bir kere bile insanın yoluna çıksalar, bu rastlaşma tıpkı şimdiki gibi uygunsuz oluyor. Her seferinde ya bir zır deli ya da bir kazazede olacak illa, kısacası, kendini hayatta bir yabancı gibi hisseden ve dünya âlemin farkına bile varmaya tenezzül etmediği birisi olacak. Ve sonra, kahramanlarını daima, bu hiç unutulmayacak sarı-yeşil tonlu giysiler içinde resmetmiş olan ben olacağım orada! Çocukluk günlerinin bütün renk harmanlarının sonu da böyle olmuyor mu ki? Yaşamın o günlerdeki parıltısı zamanla, fersiz gözlerimize fazla sert, fazla kaba gelmeye başlıyor!

1 Gözde renkler.

2 (Dan.) *Nürembergerstykker*. Nürnberg o tarihlerde seri imalat reproduksiyonlarla tanınmıştı, bunlar arasında sanat eserleri ve oyuncaklar popülerdi.

Gönlüm nerede benim, düşüncelerim neden böylesine kısır ama hâlâ daha, anlamsız, şehvani ve elim doğum sancılarıyla habire işkence görüyor! Ruhumun zarı¹ hiç gevşemeyecek mi, hep zırvalayacak mıyım? İhtiyacım olan şey, Lynkeus'un² bakışları gibi delici, devlerin iç çekişleri³ gibi dehşet verici, doğanın sesi gibi süreğen, rüzgarın kırağı düşmüş soluğu gibi alaycı, Eko'nun insafsız istihzası gibi kem, en derin bastan en yumuşak göğüs sesine tüm perdeleri haiz, tapılası yumuşacık bir fısıltıdan⁴ çılgınlığın enerjisine dek yontulup biçimlenmiş bir ses. Soluk almak için ihtiyacım olan işte bu, aklımdan geçenleri söylemek için, hem öfkeyi hem sempatiyi ta içinden sarsmak için. - Fakat sesim, aynı bir martı çılgılığı gibi boğuk yalnızca, veya dilsizin dudaklarındaki hayır duası gibi ölgün.

1 (Dan.) *Fraenum*. Bir organın hareketini frenleyen zar kıvrımı (frena). Yazar burada Hz. İsa'nın bir sağır dilsizi nasıl iyileştirdiğini anlatan İncil öyküsüne gönderme yapıyor (Markos İncili, bölüm 7,32-35).

2 Argonaut'lardan biri. Messenia kralı Aphareus'un oğlu. Gözleri röntgen ışığından daha kuvvetliydi ve herşeyi görürdü.

3 Yunan mitolojisinde, tanrılara yenilen devlerin yanardağların altına hapsedildiği, yanardağı patlamalarının nedeninin bu olduğu anlatılır.

4 Eski Ahit'te anlatılan bir hikayeye gönderme yapılıyor. Peygamber Elias'ın Tanrı dağı Horeb'de başına gelenler (1. Krallar Kitabı, bölüm: 19,11-12).

Ne olacak? Gelecek ne getirecek? Bilmiyorum, hiçbir fikrim yok. Bir örümcek, sabit bir noktadan hedefinin içine doğru seğırtirken, önünde daimi bir boşluk görür, ayak basacak yer bulamadığı bir boşluk, ne kadar çırpınırsa çırpınsın. Ben de bu durumdayım; önümde daimi bir boşluk, beni ileriye doğru güdüleyen şey, arkamda yatan bir netice, bu hayat geriye dönük ve korkunç, tahammül edilir gibi değil.

Hayata bakışım tek kelimeyle anlamsız. Kötü bir ruhun, burnumun üzerine bir gözlük oturttuğunu var sayıyorum, bir camı dev gibi büyültüyor, öbür camı aynı derecede küçültüyor.

Bu dünyadaki tüm gülünçlüklerin içinde bana en gülünç geleni, işi hep başından aşkın olmak, yemeği de davranışlarını da aceleye getiren bir adam olmak. Dolayısıyla, bir sineğin en kritik anda, böylesi bir iş adamının burnuna konduğunu, veya tam yanından, ondan daha hızlı geçip giden bir yük arabasının adamı leş ettiğini, veyahut Knippelsbro¹ kalkınca ya da kafasına bir kiremit inince² düşüp öldüğünü görünce, katıla katıla gülüyorum. Nasıl gülmeden durulabilir ki? Bu işleri başlarından aşkın hız ırgatları ne iş başarıyor acaba? Onların başına da, evde yangın var diye ödü kopunca ilk iş ateş maşasını kapıp kurtaran o kadının başına gelenler gelmiyor mu?

1 Kopenhag'ın merkezindeki kanalların üzerinden geçen iner kalkar köprülerden biri. 1620'de inşa edilmiştir.

2 Yazar burada Hermes (Merkür) ve ölü ruhları cehenneme taşıyan kayıkçı Charon arasındaki diyaloga gönderme yapıyor (Lucians Schriften, Zürich : Bey Orell, Gessner und Comp., 1769-1773).

Yaşamak için zerre kadar sabır yok bende. Çimenlerin büyüdüğünü göremiyorum, ama göremeyince bakmak da hiç içimden gelmiyor. Görüşlerim, ömrünü koşarak geçiren bir “fahrende scholastiker”¹in üstün körü kanıları. Tanrının, mideyi gözden evvel doyurduğu söylenir de, ben bunu hissedemiyorum: benim gözlerim tok ve herşeyden bezgin, ama hâlâ daha açlık çekiyorum.

1 (Dan.) *Telaşçı filozof*. Yazar burada, ortaçağın bilim dünyasında pek popüler bir deyme gönderme yapıyor. O zamanlarda üniversite öğrencilerinin üniversiteden üniversiteye dolaşarak eğitimlerine devam etmeleri gerekiyordu. J.V. V. Goethe de Faust'ta 'Ein fahrender Scholast' deyimini kullanır.

Bana neler yapmak istediğimi soruyorlar da, gerekçelerini hiç soran yok. Bir genç kızın gerekçe gösterememesi mazur görülür, çünkü o bir duygu âleminde yaşıyor denir ya, bende bunun tam tersi oluyor. Genelde o kadar çok ve çoğu kez birbirine zıt gerekçelerim var ki, bu gerekçeyle, bir gerekçe göstermem imkansız. Nedenler ve etkiler de, görüşüme göre, birbiriyle doğru dürüst bağlantılı değil. Bazen olağanüstü ve devasa nedenlerin etkileri öyle sudan ve görülemeyecek kadar küçük olabiliyor ki, hattâ bazı bazı hiç olmayabiliyor; bazen de fiske gibi minicik bir neden, müthiş bir etkiye yol açabiliyor.

Ve şimdi de hayatın masum mutluluklarına. Onları rahat bırakmak lazım, tek bir hataları var, öylesine masumlar ki. Bir de şu var; tatları az çok çıkarılacak. Doktorum diyet yapmamı salık verince, bu bana makûl gelir; belli bir süre için belli yiyeceklerden uzak dururum; fakat diyet yapayım derken diyetçi olmak - bu gerçekten aşırıya kaçmak olur.

Hayat benim için sert bir içki,¹ onun için damla damla, ağır ağır, saya saya almak lazım.

1 Eski Ahit, Mezmurlar Kitabı, bölüm 69, 22: “Evet, bana yiyeyim diye safra, susuzluğumu gidereyim diye sirke verdiler.”

Ölülerin yanından geri gelen hiçbir kimse yok, hiçbir kimse bu dünyaya ağlamadan gelmedi; hiçbir kimse ne girecekken ötekine soruyor, ne de çıkacakken.

Sabahları kalkar kalkmaz, yine hemen yatağa giriyorum. Kendimi en iyi hissettiğim zaman, akşamleyin, ışığı söndürüp, yorganı başımın üzerine çeker çekmez. O zaman bir kere daha doğruluyorum, tarifsiz bir hoşnutlukla odaya göz gezdiriyorum, ve sonra iyi geceler, doğru yorganın altına.

İnsan yalnız başkalarına karşı değil, kendine karşı da akıl ermez olabilmeli. Kendimi inceliyorum; bundan yorulunca, zaman öldürmek için bir sigara yakıyorum ve düşünüyorum; Tanrı bilir, Yaradanım benimle ne demek istedi, veyahut benden ne ortaya çıkaracak, diye düşünüyorum.

Hiçbir ebenin, benimkilerden daha tuhaf, daha sabırsız istekleri olamaz. Bu istekler en sıradan şeyler için de olabiliyor, en asil şeyler için de; fakat her birinin canı, geçici isteklere aynı ölçüde meyilli. Tam şu anda bir tabak karabuğday lapası istiyor canım. Okul günlerinden hatırlıyorum da, her çarşamba karabuğday lapası verirlerdi. Lapanın tabakta nasıl yapış yapış ve bembeyaz durduğunu anımsayabiliyorum, sonra tereyağının bana nasıl gülümsediğini, lapanın nasıl buram buram tüttüğünü, nasıl aç olduğumu, yemeğe başlama izni çıkana kadar nasıl sabırsızlıkla beklediğimi. Tam böyle bir tabak karabuğday lapası! Onun için ilk doğum hakkımdan¹ çok daha da fazlasını seve seve verirdim.

1 Yazar Eski Ahit'teki bir öyküye gönderme yapıyor. Esau, ağabey olarak kendisinde olan birinci derece miras hakkını kardeşi Jakob'a bir porsiyon mercimek karşılığında satar (Musa'nın Birinci Kitabı-Yaratılış, bölüm 25,29-34).

Başkaları istediği kadar, zamanın ne hain olduğundan yakınsın dursun, ben, zamanın bir zavallı olduğundan yakınıyorum; çünkü tutku denen şey yok onda. İnsanların kafasındaki düşünceler ince ve kırılğan, aynen dantelci kızlar gibi acınası; yüreklerindekiyse, günahkâr olamayacak kadar süflî. Böylesi düşünceler belki bir solucan için günah sayılabilir, Tanrının aynası olarak yaratılan insanoğlu için değil. Onların arzuları durgun ve miskin, tutkuları mahmur; görevlerini yerine getiriyorlar bu kılı kırk yaran dar kafalı ruhlar; lakin Yahudilerin yaptığı gibi, parayı köşesinden bir parçacık kes de gör; Yaradanımız ne kadar herşeyi bilip not ederse etsin farketmiyor, kenarından köşesinden kandırmayı düşünüyorlar onu. Ayıp onlara! Bundandır ki canım hep geriye, Eski Ahit'e ve Shakespeare'e dönmek istiyor. İnsan bari orada konuşanların insan olduğunu hissediyor, orada nefret ediliyor, sevdalanılıyor, düşman öldürülüyor, çoluk çocuğa, soya sopa bela okunuyor, orada günah işleniyor.

Ne olursa olsun en önemli şey, kusursuz bir insan olmak. Şimdi de ayağımda nasır çıktı, ama herşeyin her zaman için bir çaresi var.

Neyse ki tabiatta insan onurunun hâlâ bir saygınlığı var, kuşları ağaçlardan uzak tutmak için, insanı andıran bir şey dikiliyor, hattâ korkuluk gibi insanla uzaktan yakından benzerliği olmayan bir şey bile saygı uyandırmaya kâfi.

Gönlüme öyle bir ağırlık çöktü ki, hiçbir düşünce onu kaldıramıyor, hiçbir kanat çırpışı onu göklerin en üstün katına¹ yükseltmiyor. Hareket etse bile, toprağı süpürerek ilerliyor, fırtına öncesinde rüzgar şiddetlendiğinde alçaktan uçan kuşların yaptığı gibi. Öz benliğimin üzerine bir kaygı, bir korku çöreklenmiş, depremin ön habercisi gibi.

1 (Dan.) *Aetheren*. Eski Yunanca: αἰθήρ (mavi gök).

Hayat nasıl da boş ve anlamsız. - Birini defnediyorsunuz; toprağa yolcu ediyorsunuz, üzerine üç kürek toprak atıyorsunuz; faytonla gidip, faytonla eve dönüyorsunuz; önünüzde uzun bir hayat var diye kendi kendinizi avutuyorsunuz. 7x10 yıl ne kadar uzun ki? Neden herşeyi bir kerede halletmiyorsunuz, niçin orada kalıp, birlikte mezara girmiyor, felaketin kime çarpacağına dair kura çekmiyorsunuz, bir evvel ölenin üzerine üç kürek toprak atacak son yaşayan kişi olmak için?

Genç kızlar bana haz vermiyor. Güzellikleri rüya gibi geçip gidiyor ve insana dün gibi geliyor sona erdiğinde. Sadakatleri - Evet, sadakatleri! Ya hepten sadakatten yoksunlar, ki buna artık kafa yormuyorum, ya da baştan aşağı sadakat kaplılar. Böylesini hele bir bulsaydım, istisna olduğunu, zamanla bana haz vermeyecek olduğunu düşünsem bile, haz alırdım; zira ya sürekli sadık kalacaktı, ki o zaman ben deneyici hevesimin kurbanı olacak, ona katlanmak zorunda kalacaktım, ya da bir an gelecekti ki o peşini bırakacaktı, ve o zaman bu eski hikaye bende kalmış olacaktı.

Ah, kemandan yükselen o iki aşına nağme! Ah, kemandan yükselen o iki aşına nağme, tam şu anda, sokağın ortasında. Aklımı mı kaybettim ben, yoksa kulaklarım, Mozart'ın müziğine sevdalı, işitmekten mi vazgeçmiş, veya Tanrıların bahşettiği bir mükâfat mı benim gibi bir bahtsız, tapınağın kapısında bir dilenci gibi oturmuş, bir kulak ki, kendi ne işitirse onu söylüyor. Sırf o iki nağme kulaklarımda; artık başka hiçbir şey duymuyorum. Derin koral ezgilerden boşanan o ölümsüz üvertür gibi, sokağın gürültü ve patırtısına dolanarak buraya kadar yükseldiler, bir vahyin tüm beklenmezliğiyle. - Fakat yakında bir yerde olmalı; işte şimdi de hafif dans nağmeleri kulağıma geliyor. - Aslında size, siz iki bahtsız sahne sanatçısına borçluyum bu hazzı. - Biri muhtemelen 17 yaşlarında bir genç, üzerinde yeşil bir Kalmık kaftanı, iri kemik düğmeli. Kaftan öyle büyük ki, üzerinden sarkıyor. Kemanı çenesinin altına sıkıca bastırmış; kasketini gözlerinin üzerine indirmiş; eli, parmaksız bir eldivenin altında saklı, parmakları soğuktan mosmor. Öbürü daha yaşlı, üzerinde, hakim yakalı bir kap var. İkisi de kör. Büyük ihtimalle onlara rehberlik eden ufak bir kız duruyor tam önlerinde, ellerini kaşkolunun altına sokmuş. Etraflarındaki biz hayranlar kalabalığı giderek artıyor, elinde mektup torbasıyla bir postacı, ufak bir oğlan çocuğu, bir hizmetçi kız, birkaç sokak serserisi. Şatafatlı

faytonlar yanlarından gürültüyle geçip gidiyor, yük arabaları, nağmeleri iyice bastırıyor, arada kıvılcım gibi bir ortaya çıkıp bir kayboluyorlar. Siz, iki bahtsız sahne sanatçısı, biliyor musunuz ki, dünya âlemin tüm ihtişamı bu nağmelerde saklı. - tıpkı gizli bir aşk randevusu gibi. -

Bir tiyatronun kulisinde yangın çıkmıştı. Bir soytarı sahneye çıkıp seyircileri durumdan haberdar etti. Herkes de şaka söylüyor sandı, bir alkış koptu; soytarı yine aynı şeyi tekrarladı; alkışlar daha da arttı. Ben dünyanın da işte böyle, söylenenin bir şaka olduğunu sanan cin fikirli şaka severlerin sıradan alkışları altında yerle bir olacağını düşünüyorum.

Hayatın anlamı ne olabilir acaba? İnsanları iki ana gruba ayırırsak, bir grubun yaşamak için çalıştığını, diğerininse böyle bir gereksinimi olmadığını söyleyebilirdik. Lakin yaşamak için çalışmak, hayatın anlamı olamaz, çünkü habire koşullara uymanın, hayatın anlamı sorusuna cevap teşkil etmesi, ilkinin sayesinde koşullandırılacağından dolayı, bir ikilem oluşur. Diğer taraftan, öbür gruptakilerin hayatı da genel olarak, koşulları çiğnemeksizin hiçbir anlama sahip olamaz. Hayatın anlamı ölmek desek, bu da aynı şekilde bir ikilem görüntüsü arz ederdi.

Asıl haz, haz alınan şeyde yatmıyor; onu fikren arzulamada yatıyor. Hizmetimde naçiz bir cin olsaydı da, bir bardak su getirmesini emrettiğimde, o bana onun yerine, dünyanın en değerli şaraplarını bir kadehde karıştırarak hazırladığı leziz karışımı sunsaydı, onu kovardım, ta ki hazzın, neden haz aldığımda değil, istediğimi elde etmede yattığını öğrenene dek.

İnsanın, birbirine mütiş zıt iki düşünce vasıtasıyla, bir sonsuzluk fikrine sahip olabilmesi ne de garip. Bir şu bahtsız muhasebeciyi düşünüyorum; hesapta 7 ile 6 14 yapar deyip, koca ticaret şirketini batırmıştı da, kederinden aklını kaçırmıştı; gece gündüz başka hiçbir şey aklıma getirmeksizin, sırf bunu düşünür de, 7 ile 6'nın 14 yaptığını habire tekrar edersem, işte o zaman zihnimde bir sonsuzluk fikri oluşuyor. - Bir de, haremde bir sedire tüm albenisiyle uzanmış, güzeller güzeli bir kadın düşünüyorum, dünyada hiçbir şeyi kendime dert etmeksizin, ve o zaman yine kafamda bir sonsuzluk fikri oluşuyor.

Felsefecilerin gerçeklik hakkında dedikleri sıkça yanıltıcı oluyor¹, tıpkı insanın bir eskici dükkânında “Burada Çamaşır Sıkılır” tabelasını görüp de, sık-tırmak için çamaşırlarını yüklenip geldiğinde, tabelanın sırf satılık olduğunu öğrenince, kendini aptal yerine koyduğu gibi.

1 Yazar, Alman filozof F.W.J. Schelling’e gönderme yapıyor. 1841 - 1842 döneminde Berlin’de yaşarken Schelling’in üniversite-deki derslerini kaçırmadan izlemiş ve özellikle etkilendiği hususları yazılarında değişik vesilelerle kaydetmişti.

Benim için hiçbir şey, anımsamaktan daha tehlikeli değil. Belli bir yaşam koşulunu bir defa anımsadım mı, koşul kendiliğinden sona eriyor. Ayrılıklar aşkı canlandırır denir ya, pek doğru, lakin salt şiirsel bir anlamda canlandırıyor. Anılarda yaşamak, aklın hafsalanın alabileceği en mükemmel yaşam. Anılar, gerçeklikten çok daha fazla bir doygunluk hissi uyandırıyor, ve hiçbir gerçekliğin sahip olmadığı bir rahatlık ve güvence var onlarda. Zira anımsanan bir gerçeklik, çoktan sonsuza karışmış, dolayısıyla artık hiçbir zamansal önem taşımıyor.

Eğer herhangi biri günce tutacaksa, o biri, ben olmalıyım, belleğime belki bir yardımım dokunabilir. Üzerinden az biraz geçmeye görsün, beni zamanında o veya bu şeye sevk etmiş olan gerekçeler tümüyle aklımdan çıkıyor; yalnız ehemmiyetsiz şeylerde değil, en kritik aşamalarda da sıkça böyle oluyor. Gerekçe aklıma gelse de, bazen o kadar garip olabiliyor ki, benim bile bunun bir gerekçe olduğuna inanasım gelmiyor. Kağıda dökmüş olsaydım, bari ona bağlı kalırdım, böyle şüpheyeye düşmezdim. Gerekçe, aslında tuhaf bir şey; tüm şevkimle baktığımda, yeri göğü yerinden oynatabilecek kadar müthiş bir gereklilik boyutuna yükseliyor da, içimde şevk yoksa, ona haince tepeden bakıyorum. - Beni yardımcı profesörlük görevimden istifaya sevk eden asıl gerekçenin ne olduğu üzerinde uzun süredir kafa yoruyorum. Şimdi düşününce, bu görev tam bana göreymiş gibi geliyor. Bugün birden kafama dank etti; tek gerekçe, kendimi o görev için biçilmiş kaftan saymamda yatıyordu. Eğer o göreve devam etseydim, kaybedeceğim çok şey vardı ama kazanacağım hiçbir şey yoktu. Dolaşısıyla, oradan ayrılıp, gezgin bir tiyatro kumpanyasına katılmayı uygun buldum, şu gerekçeyle: bu işte hiçbir yeteneğim yoktu, demek ki kazanacağım çok şey vardı.

Dünya aleme bağırp çağırmanın bir faydası olacağını sanmak ne büyük bir naiflik, sanki böyle yapmakla insanın kaderi değişecekmiş gibi. İnsan ne verilirse onu almalı, aşırıya kaçmaktan uzak durmalı. Gençken bir lokantaya gittiğimde, garsonun arkasından şöyle bağıırdım: iyi bir dilim olsun, ama çok iyi bir dilim, sırt etinden, fazla yağlı olmasın. Sesim belki doğru dürüst duyulmuyordu bile, en azından, garsonun dikkatini çekecek kadar değil, en azından, sesimin mutfağa kadar gidip, eti dilimleyen elemana tesir edebilecek kadar bile de değil, ve bütün bunlar bir tarafa, koca rostoda doğru dürüst bir dilim de olmayabilirdi sonra. Artık katiyen bağıırmıyorum.

Tek bir dostum var, Echo; niçin mi dostum?  n-
k  kederime sevdalıyım, ve o bunu benden almıyor.
Tek bir sırdaşıım var, gecenin suskunluğu; niçin mi
sırdaşıım? Çünkü susuyor.

Efsaneye göre, Parmeniskus nasıl ki Trophonius'un mağarasında¹ gülme yeteneğini kaybedip, Delos'ta, tanrıça Letos'un tasvir ettiği söylenen çarpık çurpuk bir kütüğü görünce, o yeteneğe tekrar kavuşmuştu, işte bana da aynen böyle oldu. Çok gençken ben de Trophonius'un mağarasında gülmeyi unutmuştum, yaşıml ilerleyip de, gözlerim açılıp hakikati farkedince, yeniden gülmeye başladım, ve o gün bugündür hiç bırakmadım. Hayatın anlamının, ekmek parası kazanmakta, amacınınsa, yüce divan üyesi olmakta yattığını anlamıştım, sonra zengin bir kızı elde etmenin aşkların en ateşlisi, zorda kalınca yardımlaşmanın dostluğun en yüce göstergesi olduğunu, bu yüzden de birçoğunun bunu sağgörü saydığını; nutuk vermenin şevklendirici; 10 Rbd.² ceza yemeyi hiçe saymanın yüreklilik; akşam yemeğinden sonra afiyet olsun demenin samimiyet; yılda bir kez komünyon

1 (Yunan mit.) Yarı tanrı Trophonios'un Bøotien'de bir mağarada bir kahini vardı. (P.F.A. Nitsch: *Neues mythologisches Wörterbuch*, bd. 2, s. 605). 18.-19. yy. Avrupa'sında, birisi için "Trophonius'un mağarasını ziyaret etti" demek, o kişinin melan-kolik olduğunu ifade ederdi.

2 1813'te Danimarka'da devlet hazinesinin iflasını takiben tedavüle sokulan bozuk para birimi. 1843'ten itibaren "Rigsbankdaleren (Rbd.)"nin yerini, hali hazırda kullanılan para birimi olan "kron" aldı. 1840'ta 10 Rbd., bir yıllık kalifiye işçi maaşının yirmide biriydi.

almanın¹ Tanrı korkusu olduğunu da. İşte bütün bunları anladım ve kahkahayı bastım.

1 Danimarka kralı V. Christian'ın (1670-1699) yeniden düzenlediği "Danimarka Yasası" (Chr. V's *Danske Lov* 2. bog, 5. kap., 26) gereğince, bir yıl için komünyon almayanlar kilise tarafından cezalandırılacaktı. Bundan 2 yy. sonra, Kierkegaard'ın zamanında, Kopenhag halkının büyük bir çoğunluğu arasında, yılda bir kere komünyon almak gelenek haline gelmişti.

Beni böyle bağlayan nedir? Fenris kurdunun¹ vurulduğu zincir nelerle yoğrulmuştu? Toprakta yürürken, kedinin bacaklarının çıkardığı gürültüden, kadınların sakallarından, kayalıkların köklerinden, ayının çimeninden, balıkların nefesinden ve kuşların salyasından. Ben de vurulmuşum böylesi bir zincire, karanlık hezeyanlarla, kaygılı rüyalarla, huzursuz düşüncelerle, korkulu önsezilerle, izahı imkansız vesveselerle yoğrulmuş. Bu zincir “müthiş esnek, ipek gibi yumuşak, en sert gerilimlere boyun eğiyor, ve kullanılmaktan aşınıp kopmuyor.”

1 (Dan.) *Fenris-ulven*. İskandinav mitolojisinde bahsi geçen, tanrıların düşmanı bir kurt. Tanrılarca zincire vurulur, sonra dünyanın sonu gelmeden hemen önce zincirlerini koparıp kurtulur, Odin ile savaşır, onu yer.

İnsan tabiatı nasıl da birbirinin eşi? Minnacık bir çocuk bile sık sık, o doğal sevimliliğiyle, nasıl da daha derin bir durumun canlı bir göstergesi olabiliyor? Minik Ludvig beni bugün çok eğlendirdi. Ufacık sandalyesinde oturmuş, hayatından memnun, etrafına bakınıyordu. Tam o sırada bebek bakıcısı Maren geçti odadan. Maren!¹ diye bağırdı Ludvig; evet Ludvig'ciğim, diye karşılık verdi dadı her zamanki sevecenliğiyle, ve ona yaklaştı. Ludvig kocaman başını biraz yana eğdi, iri gözlerini, yarı şakacı yarı alaycı bir ifadeyle Maren'e dikti, ve gayet sakin şöyle dedi: O Maren'i demedim, başka bir Maren'i dedim. Biz yetişkinler ne yapıyoruz? Tüm dünyaya bağırıp çağırıyoruz, ve o bize sevecenlikle yaklaşıncı, şöyle deyiveriyoruz: o Maren'i demedimdi.

1 Aşağılayıcı, küçük gören bir yakıştırma. Burada 'dadı kız' diyebileceğimiz bir anlamda. Daha ziyade köylü sınıfı için kullanılırdı (18.-19.yy.).

Hayatım baştan sona anlamsız. Farklı evrelerine baktığımda, hayatımın da ansiklopedideki *schnur* sözcüğüyle tıpkı aynı durumda olduğunu görüyorum; şöyle ki *schnur* ilk evvel *yumak* demek oluyor, sonra da *el kızı*¹ demek. Aman eksik kalmış; üçüncü olarak *deve*, dördüncü olarak da *süpürge* demek ol-
saydı bari.

1 Gelin = daughter-in-law anlamında.

Tıpkı Lüneburg domuzu gibiyim. Düşünmek bende bir tutku. Domuz ağırşasını, başkaları için olunca, mükemmelen köküyle söker çıkarırım da, bana hiç zevk vermez. Sorunları burun üstü üstlenirim de, başımın üstünden arkaya fırlatmaktan gayrı bir şey yapamam onlarla.

Can sıkıntısı ne de korkunç- korkunç can sıkıntısı; daha güçlü, daha doğru bir ifade bulamıyorum; zira eşiti eşit sayan eşitlik fikri sadece. Keşke daha yüksek, daha güçlü bir ifade olsaydı, o zaman bir hareket daha olurdu bari. Uzanmış yatıyorum, hareketsiz; tek gördüğüm şey bir boşluk; tek beslendiğim şey bir boşluk; içinde hareket ettiğim tek şey bir boşluk. Acı bile çekmiyorum. Akbaba, Prometheus'un¹ karaciğerini durmadan gagalamıştı; Loke'nin² üzerine de durmadan zehir damlamıştı; yeknesak olsa da, bari arada bir mola vardı. Benim içinse acı eski canlandırıcılığını kaybetti. Yeryüzünün tüm görkemini veya tüm elemelerini sunsalar, yerimden kıpırdamam, ne erişmek ne kaçmak için dönerim öbür yanıma. Ben ölümü tadarken³, ne oyalayabilecek ki artık beni? Evet, her sınamayı aşmış bir sadakat görseydim; eğer

1 (Yun. mit.) Zeus tarafından zincire vurulduktan sonra, tanrılarca görevlendirilen bir akbaba, her gece yeniden oluşan karaciğerini durmaksızın kemirip durmuştu. Onu bu işkenceden Zeus'un oğlu Herakles kurtarmıştı.

2 Nors (Iskandinav) mitolojisindeki doğaüstü yaratıklardan biri. Tanrılarla olan iyi ilişkileri, Tanrıların hükümları Odin ve Frigg'in oğlu Balder'in ölümüne neden olunca bozulur. Tanrılar onu cezalandırır. Başının üstüne yerleştirilen koca bir yılan, zehrini ve safrasını aralıksız Loke'nin kafasına akıtır. Öyle acı verir ki, Luke zangır zangır titrer, çırpınır; o çırpındıkça, tepesinde durduğu dağ da sarsılır. Nors mitolojisine göre depremin nedeni budur.

3 Yazar, Musa'nın birinci kitabında, bölüm: 2,17'deki bir ifadeye gönderme yapıyor : "Ne olursa olsun, Bilinç Ağacından bir şey yemeyeceksin; şayet yersen, aynı gün ölümü tadacaksın."

her şeye tahammül eden bir şevk; dağları hareket ettiren bir inanç; sonsuzu sonluya bağlayan bir düşünce sezseydim eğer, o zaman belki. Lakin ruhumdaki o zehirli şüphe herşeyi yalayıp yutuyor. Ruhum ölü bir deniz gibi, üzerinden hiçbir kuş uçamıyor; yarı yola gelince, baygın halde aşağı düşüyor, ölümün ve yokoluşun içine.

Yapımdaki orantısızlık, ön bacaklarımın fazla ufak olması. Avustralya'nın kangrusu gibi ufacık ön bacaklarım var, oysa arka bacaklarım alabildiğine uzun. Çoğunlukla, olduğum yerde sessiz sedasız oturuyorum; bir hareket yaparsam, bu, sıcak akrabalık ve arkadaşlık bağıyla bağlı olduğum herkesin ödünü kopartacak kadar müthiş bir sıçrama.

Bu benim talihsizliğim; yanımda hep bir ölüm meleği yürüyor, uğramayıp geçsin diye kan serpip işaretlediğim kapılar seçilmişlerinki değil, ama o, tam da o kapılardan giriyor¹; ve anılardaki aşk ilk talihli.

1 Yazar, Musa'nın İkinci Kitabı'nda bölüm 12, 23'teki hikayeye gönderim yapıyor.

Güneş ışınlarının erişemediği yere, nağmeler erişiyor. Odam karanlık ve kasvetli, yüksek bir duvar gün ışığını neredeyse içeri sokmuyor. Komşu bahçede olmalı, muhtemelen gezgin bir müzisyen. Hangi enstrüman acaba? Pan flüt mü yoksa? ne duyuyorum - Don Juan'ın minüeti¹. Ve o zengin ve güçlü nağmeler beni yine, genç kızların yanına, dansın hazzına doğru alıp götürüyor. - eczacı havanı tangırdatıyor, genç kız tenceresini ovuyor, seyis atını kaşağılıyor ve kaşağıyı kaldırım taşlarına vurup temizliyor; bu nağmeler sadece benim için, sadece bana el sallıyorlar. Oh! Nerede olursan ol, sağol, sağol! Ruhum öylesine zengin, öylesine dinç, öylesine sarhoş ki mutluluktan.

1 A. Mozart'ın *Don Giovanni* operası, Perde I Finale'deki minuet.

Somon haddi zatında çok leziz bir yiyecektir; ama aşırı fazla yenilince sağlığa zararlı oluyor, zira ağır, zengin bir gıda. Bunun içindir ki, bir keresinde Hamburg'da çok fazla miktarda somon yakalanıp da, polis, hane sahiplerinin, hizmetkârlarına haftada bir kere somon verebileceklerini ilan ettiğinde, his inceliği hakkında da benzeri bir polis izni çıkması temenni edilmişti.

Kederlerim bir ortaçağ şatosu, kartal yuvası gibi, zirveleri bulutların içinde kalmış sarp dağların arasında. Oradan aşağıya gerçekliğin içine uçup avımı yakalıyorum; fakat aşağıda kalmıyorum, avımı eve getiriyorum, bu av, bir resim; ve onu şatomun duvarlarındaki goblenlere işliyorum. Ve sonra bir ölü gibi yaşıyorum. Yaşanılmış olanların topyekûn içine dalıyorum, unutuluşun başlangıcından hatıraların sonsuzluğuna dek. Orada ihtiyar, kır saçlı bir adam gibi, düşünceler içinde oturuyorum ve resimleri anlatıyorum alçak sesle, neredeyse fısıldar gibi, ve yanıbaşımda küçücük bir çocuk, oturmuş beni dinliyor, daha ben anlatmadan hatırlasa bile herşeyi.

Güneş öyle şahane ve pırıl pırıl aydınlatıyor ki odamın içini; yanda pencere açık; sokakta tıs yok, bir Pazar öğleden sonrası; bir tarlakuşunun sesi kulağıma geliyor ta yakından, komşu avluya bakan pencerelerden birinin dışına konmuş, makara çekiyor, o güzel kızın penceresinin dışında; ta uzaklarda, ücra bir sokakta bağırarak karides satan bir adamın sesi geliyor kulağıma; hava öyle sıcak, ve lakin şehir öyle ıssız ki. - O zaman gençliğim aklıma geliveriyor, ve ilk aşkım - ve ben o zamanlar hasret çekerdim, şimdiyse sırf ilk hasretimin hasretini çekiyorum. Gençlik nedir? Bir rüya. Aşk nedir? Rüyanın mayası.

Harikulade bir şey geldi başıma. Ansızın mutluluktan başım göğe erdi¹. Bütün tanrılar bir arada oturmuştu. Ve onların yüce lütfuna mazhar oldum, bir dilek dilemem istendi. “Dile ne dilersin,” dedi Merkür², “ne dilemek istersin, gençlik mi, yoksa güzellik mi, yoksa nüfuz mu, yoksa uzun bir ömür mü, yoksa genç kızların en güzelini mi, yoksa eskici küfemizdeki sayısız saltanat ve ihtişamdan birini mi, hadi seç, ama sadece bir tek şey.” Bir an kararsızlık içinde durakaldım, sonra şöyle hitap ettim tanrılara: muhterem efendiler, bir şey seçtim, kahkahanın daima benden yana olmasını diliyorum. Tanrıların hiçbirinin gıkı çıkmadı, lakin hepsi kahkahayı basınca, ben bundan, ricamın kabul edildiği sonucunu çıkardım ve tanrıların kendilerini zarif ve nazik ifade etmede usta olduklarını tespit ettim; zira şöyle cevaplasalardı, yakışıksız, aşırı ciddi olurdu: size uygun görülmüştür.

1 (Dan.) *Henryk i den syvende himmel* = (mutluluktan) başı göğe ermek / havalara uçmak. Yazar bu deyimini, olağan mecazi anlamında değil de, kelime anlamında kullanarak farklı bir kurgu yaratıyor.

2 (Dan.) *Mercur*. Roma mitolojisinde ticaret ve yolculuk tanrısı, ve tanrıların habercisi. Yunan mitolojisinde Hermes olarak betimlenir.

AFORİZMALAR

Søren Kierkegaard

"Elinizdeki kitap, yazarın, özgün adı 'Enten-Eller - Et Livs Fragment' (Ya-Ya da-Bir Hayat Kırıntısı) olan eserinin önsözünden alıntılarla derlenmiş.

Bu önsözü, Kierkegaard'ın *Victor Eremita* adını taktığı yayımcı kaleme almış ve önsöze başlık olarak "Diapsalmata - ad se ipsum"u (Nakaratlar - kendine doğru) yakıştırmış.

'Diapsalmata, hem üslup hem içerik açısından, hayattan bezmiş kinik bir insanın düşün dünyasını da yansıtır. Uzun ve girift bir metin yazmaya bile eli gitmeyen bedbin biridir bu. Kısa pasajlar yazmakla yetinir, düşüncelerini kırıntılar halinde bir iki cümleyle kağıda dökebilir ancak, melankolinin dibine vurmuş birinin karamsarlığı, bıkkınlığı, miskinliği vardır onda..."

ISBN : 978-605-5302-37-5

15 ₺ (KDV'den muaftır.)

 pinhanyayincilik.com

 /pinhanyayincilik

 /pinhankitap